

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1966

Uverejnené: 05.08.1966

Časová verzia predpisu účinná od: 05.08.1966

62

VYHLÁŠKA

Štátnej plánovacej komisie

z 25. júla 1966

o zásadách pre skracovanie pracovného času a pre úpravu pracovných a prevádzkových režimov

Štátna plánovacia komisia vyhlasuje spolu so Štátnou komisiou pre financie, ceny a mzdy a po dohode s Ústrednou radou odborov tieto zásady pre skracovanie týždenného pracovného času na 43 a 44 hodín a pre úpravu pracovných a prevádzkových režimov pri zachovaní 46 hodinového pracovného času schválené vládou na vykonanie § 83 ods. 3 a § 85 Zákonníka práce:

I. Základné zásady

1. V organizáciách, v ktorých sa zatiaľ zachoval 46 hodinový týždenný pracovný čas, umožňuje sa upraviť pracovný a prevádzkový režim tak, aby z toho vyplynul pre pracujúcich jeden deň voľna v priebehu štyroch týždňov.
2. Umožňuje sa
 - a) skrátiť pracovný čas na 42 hodín týždenne (t. j. zaviesť najviac 3 voľné dni v priebehu štyroch týždňov) v ťažbe uhlia, rúd a keramických surovín, na banských pracoviskách geologického prieskumu a v nepretržitých výrobných prevádzkach (pri vysokých peciach, v oceliárňach, valcovniach, koksovniach, elektrárňach, plynárňach, transformovniach, rozvodniach, nepretržitých chemických prevádzkach, papierňach, cementárňach, vápenkách, ťažbe nafty, výrobe drevovláknitých dosák, škrobárňach, vodárňach a pod.), ako aj v ostatných trojsmenných výrobných prevádzkach;
 - b) v dvojsmenných výrobných prevádzkach zaviesť najviac tri voľné dni v priebehu štyroch týždňov pri postupnom skracovaní pracovného času až na 43 hodín týždenne;
 - c) skrátiť pracovný čas na 44 hodín týždenne (t. j. zaviesť najviac 2 voľné dni v priebehu štyroch týždňov) v ostatných organizáciách.
3. Ustanovenie predchádzajúceho bodu sa nevzťahuje na organizácie (pracoviská), v ktorých je pracovný čas na základe iného opatrenia skrátený pod uvedené hranice.
4. Viac voľných dní, než je uvedené v bodoch 1 a 2, možno v priebehu štyroch týždňoch výnimočne zaviesť na najdôležitejších stavbách a stavbách na území hlavného mesta; ďalej v stavebných, montážnych a geodetických organizáciách, organizáciách geologického prieskumu a v lesnej prvovýrobe, ak veľká časť pracovníkov je odlúčená od svojho bydliska, a v organizáciách, kde povaha práce nedovoľuje rozvrhnutie pracovného času na všetky pracovné dni v týždni.
5. V odvetviach, kde to vyžaduje povaha práce alebo podmienky prevádzky (v rastlinnej výrobe v poľnohospodárstve, v lesnej prvovýrobe, v stavebníctve a pod.), možno rozvrhnúť pracovný čas diferencovane v priebehu dlhšieho než štvortýždenného obdobia.
6. Skrátený pracovný čas (upravené režimy) možno zavádzať len v ucelených organizačných jednotkách (v podnikoch, v závodoch, v prevádzkach), nie na jednotlivých pracovných miestach.

7. Organizácie nemusia zavádzať skrátený pracovný čas (upravené režimy) k jednotnému dátumu; termín schvaľuje nadriadený ústredný orgán a pre organizácie podriadené národným výborom nadriadený krajský národný výbor, prípadne Národný výbor hlavného mesta Prahy (ďalej len „krajský národný výbor“) po dohode s príslušným odborovým orgánom podľa toho, ako si pre to organizácie vytvoria podmienky podľa ďalej uvedených zásad.
9. Vedúci ústredných orgánov a rady krajských národných výborov sú povinní
 - a) využiť skracovanie pracovného času na posilnenie zainteresovanosti na ďalšom zhospodárení výroby, na zvýšené využitie základných fondov, na dôraznejší postup pri likvidácii neefektívnych prevádzkárňí, na upevnenie pracovnej disciplíny a na zvyšovanie iniciatívy pracujúcich tak, aby sa dosiahli priaznivejšie výsledky v rozvoji národného hospodárstva, než predpokladá plán;
 - b) dôsledne spájať zvýhodnenie dvojsmenných výrobných prevádzok podľa bodu 2/b s vypracovaním a realizáciou konkrétneho programu uplatnenia plnej dvojsmennej prevádzky a likvidácie neefektívnych prevádzkárňí všade tam, kde je to ekonomicky účelné;
 - c) dôsledne spájať zavedenie skráteného pracovného času so zavedením poriadku do pracovných a prevádzkových režimov a s dôsledným odstránením režimov, ktoré nie sú v súlade s platnými predpismi.
10. Rady krajských národných výborov sú povinné koordinovať zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov) v organizáciách v spolupráci s krajskými energetickými podnikmi a príslušnými dopravnými organizáciami a po dohode s krajskou odborovou radou podľa ďalej uvedených zásad.

II. Zásady pre organizáciu prechodu na 42, 43 a 44 hodinový týždenný pracovný čas a upravené pracovné a prevádzkové režimy pri 46 hodinovom týždennom pracovnom čase
Základné ekonomické predpoklady
11. Prechod na skrátený týždenný pracovný čas (upravené režimy) sa uskutoční vytvorením predpokladov z vlastných zdrojov v rámci podmienok štátneho plánu na rok 1966, smerných úloh štvrtého päťročného plánu a úloh ustanovených konečným znením štvrtého päťročného plánu po jeho schválení, t. j. bez ohrozenia plnenia výrobných úloh, bez zníženia kvality výroby alebo zhoršenia služieb pre obyvateľstvo, bez požiadaviek na ďalšie pracovné sily, mzdové prostriedky, investície, elektrické výkony, osobnú a nákladnú dopravu a bez zhoršenia hospodárskeho výsledku. Organizáciám, ktoré nesplnia tieto predpoklady, skrátenie pracovného času sa nepovolí.
12. Úbytok fondu pracovného času musí sa uhradiť využitím vnútorných rezerv, najmä trvalým zvýšením technicko-organizačnej úrovne výroby a služieb a dôsledným využívaním pracovného času.
13. Prechodom na skrátený pracovný čas nesmie vzrastať nadčasová práca, ale naopak jej podstatné obmedzenie treba považovať za nevyhnutnú podmienku skracovania pracovného času a za prvý krok pri jeho príprave.

Pracovné a prevádzkové režimy

Pri skracovaní pracovného času (úprave režimov) sa zavádzajú také pracovné a prevádzkové režimy, ktoré vyhovujú pracujúcim a rešpektujú potreby spoločnosti. Pritom treba vychádzať z týchto hľadísk:
14. Vzhľadom na záujmy pracujúcich bude väčšinou účelné pri skrátení pracovného času (úpravy režimov) zachovať v zásade osemhodinovú dĺžku smien a umožniť tak pracujúcim získať ďalšie dni voľna. K skráteniu uvedenej dĺžky smeny pristupovať len výnimočne, napr. vo výrobe, kde je to žiadúce zo zdravotných dôvodov alebo kde bude z iných vážnych dôvodov nevyhnutné ponechať plnú šesťdennú prevádzku bez cyklického striedania pracovníkov.

Nepripustiť predlžovanie smien v pondelok až v piatok; pokiaľ je nevyhnutné čiastočné nadpracovanie dní pracovného voľna, zabezpečiť s ohľadom na miestne podmienky predovšetkým čiastočné predĺženie zvyšujúcich neplných sobotných smien.
15. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) z hľadiska potrieb spoločnosti nesmie
 - a) vo výrobných organizáciách zhoršiť využitie základných fondov, ale musí prispieť k ich lepšiemu intenzívnemu i časovému využitiu, najmä zvyšovaním smennosti. Za základný pracovný a prevádzkový režim treba preto považovať dvojsmennú prevádzku tam, kde je to

ekonomicky účelné, avšak trojsmennú alebo nepretržitú prevádzku treba zachovať, prípadne novo zaviesť tam, kde je to nevyhnutné alebo účelné z technologických, kapacitných, energetických alebo dopravných dôvodov, alebo tam, kde z ekonomických dôvodov nemožno nechať zaháľať nákladné zariadenia;

- b) v odvetviach služieb zhoršiť uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Preto skrátenie pracovného času (úprava režimov) v týchto odvetviach musí sa zabezpečovať bez skracovania prevádzkového času spravidla cyklickým striedaním pracovníkov; skracovať čas predaja v obchode a verejnom stravovaní možno len výnimočne v niektorých typoch malých predajní (prevádzkárni verejného stravovania) podľa smerníc príslušného ústredného orgánu; skracovať prevádzkový čas na poštách možno len výnimočne pri niektorých kategóriách najmenších pôšt po dohode s národnými výbormi;
 - c) negatívne ovplyvňovať nadväzujúce odvetvia. Preto pri príprave pracovných a prevádzkových režimov musia závody dbať na pokyny krajských národných výborov (§ 93 Zákonníka práce); nové pracovné a prevádzkové režimy musia sa dohodnúť s príslušnými orgánmi z hľadiska spotreby elektrickej energie a dopravy (body 18 až 23)., Pri podrobnom vypracovaní týchto režimov v jednotlivých prevádzkach treba spolupracovať aj so zdravotníckymi orgánmi, aby pracovné režimy umožňovali optimálny prínos tak z hľadiska zdravotného, ako aj z hľadiska pracovnej výkonnosti.
16. Pre rôzne pracovné úseky (hlavnú výrobu, údržbu, nakládku, vykládku a pod.) možno uplatniť rôzne pracovné grafy; prevádzkový režim správy závodov a administratívy musí sa podriaďiť potrebám prevádzky.
17. Nové pracovné a prevádzkové režimy organizácií podriadených národným výborom nesmú byť v rozpore so zásadami, ktoré na príslušných úsekoch centrálnie určia odvetvové ústredné orgány (napr. pre úpravu času predaja v maloobchode, pre prevádzku zdravotníckych zariadení a pod.).
Rovnomernosť odberu elektriny
18. Organizácie, ktoré hodlajú skrátiť pracovný čas (upraviť režimy), sú povinné najneskôr v období ustanovenom pre dojednávanie spotrebných diagramov prerokovať návrhy zmien pracovného a prevádzkového režimu s príslušnými orgánmi energetiky.
19. Príslušnými sú tie orgány energetiky, ktoré až doteraz potvrdzujú spotrebné diagramy; spotrebitelia s príkonom do 1 MW rokujú spravidla s príslušným okresným závodom krajského energetického podniku, spotrebitelia s príkonom nad 1 MW rokujú obvykle priamo s krajskými energetickými podnikmi.
20. Spotrebné diagramy, ktoré vyplývajú z nového pracovného a prevádzkového režimu, musia rešpektovať potreby energetiky. V pondelok až v piatok nesmie dôjsť k zvýšeniu spotreby elektriny pred zavedením nového pracovného režimu.
21. Prípadné rozpory medzi závodmi a krajskými energetickými podnikmi riešia odborové riaditeľstvá a krajské národné výbory s ústredným riaditeľstvom Československých energetických závodov v Prahe.
Rovnomernosť nárokov na dopravu
22. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) nesmie mať za následok nevyužívanie základných prostriedkov v doprave a nahromadenie nárokov na osobnú i nákladnú prepravu v pracovných dňoch a nesmie vyvolať v doprave potrebu nových pracovných síl a prostriedkov. Nakládka i vykládka musí sa zabezpečiť po celý týždeň.
23. Prechod na skrátený pracovný čas (upravené režimy) musí dohodnúť v železničnej doprave
- a) príslušný ústredný orgán za všetky organizácie s mesačným prísunom viac ako 3500 vozových jednotiek s Ministerstvom dopravy;
 - b) organizácie, ktoré majú mesačný prísun viac ako 500 vozových jednotiek, so správou dráhy;
 - c) organizácie, ktoré majú mesačný prísun viac ako 150 vozových jednotiek, s prevádzkovým oddielom;
 - d) organizácie, ktoré majú mesačný prísun do 150 vozových jednotiek, so železničnou stanicou; prípadné rozpory rieši Ministerstvo dopravy;

v cestnej a mestskej doprave

používateľa verejnej cestnej dopravy, nákladnej i autobusovej a mestskej dopravy s príslušným krajským národným výborom.

Pri linkách presahujúcich hranice kraja postupuje príslušný krajský národný výbor vo vzájomnej dohode so všetkými ostatnými zúčastnenými krajskými národnými výbormi; prípadné potrebné zmeny na diaľkových linkách schvaľuje na návrh zúčastnených krajských národných výborov Ministerstvo dopravy.

24. Ústredný orgán (krajský národný výbor) určí podľa týchto zásad rozsah a podmienky skracovania pracovného času (úpravy režimov) pre organizácie ním riadené.
25. Podmienky pre zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov) sa musia vytvárať predovšetkým na jednotlivých podnikoch (organizáciách), kde je ťažisko technickoekonomickej prípravy.
26. Organizácie môžu zaviesť skrátený pracovný čas (upravené režimy) len so súhlasom svojho ústredného orgánu (pri podnikoch riadených národnými výbormi so súhlasom krajského národného výboru). Ústredný orgán (krajský národný výbor) tiež rozhodne, či ucelenou organizačnou jednotkou v zmysle bodu 6 sa v jednotlivých prípadoch rozumie celý podnik, či závod alebo len prevádzka, prípadne i cech, farma, železničná stanica, lokomotívne a vozové depo, predajňa, závod verejného stravovania a pod. Ústredné orgány (krajské národné výbory) sú povinné vypracovať v súlade s týmito zásadami vzorové pracovné režimy ako pomôcku podriadeným organizáciám pre zavedenie skráteného pracovného času (upravených režimov).
27. Ústredné orgány (krajské národné výbory) sú pri tomto udeľovaní súhlasu povinné najmä preveriť, či sú splnené základné predpoklady podľa bodov 11 až 13 a či nové pracovné a prevádzkové režimy boli dohodnuté s príslušnými orgánmi podľa bodov 14 až 23. Sú tiež povinné preverovať, či organizácia tieto predpoklady trvale dodržiava i po zavedení skráteného pracovného času (upravených režimov). V odôvodnených prípadoch uloží organizácii návrat k pôvodnému týždennému pracovnému času.
28. Ústredný orgán (krajský národný výbor) môže rozhodovaním podľa bodu 26 a 27 poveriť nižšie zložky (odborové riaditeľstvá, okresné národné výbory).
29. Krajské národné výbory sú povinné v spolupráci s príslušnými orgánmi energetiky a dopravy v súlade s § 93 Zákonníka práce koordinovať uplatnenie pracovných a prevádzkových režimov vo všetkých organizáciách na území kraja.
Zavádzanie dní pracovných voľna koordinujú tak, aby v maximálnej miere boli jednotnými dňami pracovného voľna soboty v párných týždňoch roku 1966 a obdobne soboty nasledujúce vždy za štrnásť dní v ďalších rokoch. Výnimku možno pripustiť pre nepretržité prevádzky, služby a ostatné úseky, ak je to z prevádzkových dôvodov nevyhnutné; obdobne v prípadoch odôvodnených miestnymi podmienkami možno pripustiť výnimku pre dvojsmenné výrobné prevádzky (v troch voľných dňoch namiesto dvoch voľných sobôt v párných týždňoch a jednej v nepárných týždňoch a jednu v párnom týždni), ak sa preukáže, že sa tým nesťažujú podmienky v nadväzujúcich odvetviach, najmä v doprave, energetike, obchode a v ostatných službách.
30. Na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch môže sa skrátený pracovný čas podľa bodu 2 zaviesť len po rozhodnutí vlády. Zásady pre úpravu pracovných režimov pri 46 hodinovom týždennom pracovnom čase (bod 1) na týchto orgánoch sú uvedené v bodoch 31 až 37.
III. Zásady pre úpravu pracovného času pri zachovaní 46 hodinového týždenného pracovného času na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch
Na zabezpečenie jednotného postupu na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch pri vykonávaní ustanovení Zákonníka práce o rozvrhnutí pracovného času, o určovaní jeho začiatku a konca a o poskytovaní prestávok v práci sa ustanovujú tieto zásady:
31. Týždenný pracovný čas sa na ústredných orgánoch štátnej správy, na národných výboroch a na ostatných štátnych orgánoch rozvrhuje na šesť pracovných dní tak, že v sobotu je pracovný čas spravidla kratší.
32. Aby sa občania mohli obracať so svojimi vecami na štátne orgány mimo svojho pracovného času, rozvrhnú vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch ich rady, ak to vyžadujú

miestne potreby a podmienky, pracovný čas na týchto orgánoch tak, že jeden deň v týždni bude sa končiť neskôr ako v ostatné dni, nie však neskôr ako o 18,00 hod.

33. Vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch ich rady rozvrhnú pracovný čas na týchto orgánoch tak, aby z toho vyplynul pre ich pracovníkov striedavo jeden deň voľna v priebehu štyroch týždňov pri zachovaní 46 hodinového priemerného týždenného pracovného času.
34. Začiatok pracovného času na štátnych orgánoch určia ich vedúci a na národných výboroch ich rady v rozmedzí od 6,30 do 7,30 hod.; v Prahe sa môže s ohľadom na dopravné pomery určiť začiatok pracovného času na štátnych orgánoch v rozmedzí od 6,30 hod. do 8,00 hod.
35. Začiatok a koniec pracovného času na štátnych orgánoch treba určiť tak, aby sa ich pracovníkom zabezpečila primerane dlhá prestávka na obed. Táto prestávka sa nezapočítava do pracovného času a musí sa preto nadpracovať. Ak sa pracovníkom neposkytuje ďalšia pracovná prestávka na jedlo a oddych podľa § 89 ods. 1 Zákonníka práce, započítava sa z prestávky na obed do pracovného času 15 minút.
36. Vedúci štátnych orgánov a na národných výboroch nižších stupňoch ich rady sú povinní dbať pri úpravách pracovného času podľa týchto zásad na pokyny krajského národného výboru vydané po dohode s krajskou odborovou radou na zabezpečenie plynulej dopravy pracujúcich a zásobovania elektrinou, plynom a vyhrievacou parou.
37. Ostatnými štátnymi orgánmi podľa týchto zásad sú orgány štátnej správy podriadené ústredným orgánom štátnej správy alebo národným výborom, súdy a prokuratúry.
IV. Zásady pre riešenie mzdových a pracovnoprávných otázok v súvislosti so skracovaním týždenného pracovného času (úpravou režimov)
Mzdové otázky
Normy spotreby práce
38. V záujme zabezpečenia plánovaného objemu výroby (výkonov) po zavedení skráteného pracovného času musí sa v organizáciách zníženie fondu pracovného času v zásade nahradiť zodpovedajúcim zvýšením hodinovej produktivity práce, ktoré sa má doceliť uplatnením vhodných technickoorganizačných opatrení a mobilizáciou priamych rezerv pracovného času. Zníženie spotreby pracovného času na podklade týchto opatrení musí sa v zmysle ustanovenia § 114 Zákonníka práce premietnuť do príslušných noriem spotreby práce. Ak sa budú uvedené opatrenia v organizáciách postupne uplatňovať už pred zavedením skráteného pracovného času ako nevyhnutný predpoklad pre zvýšenie hodinovej produktivity práce a ak budú mať za následok prechodné zvýšenie objemu produkcie, musia sa ihneď pri svojej realizácii premietnuť do noriem spotreby práce, ale aj do prémieových ukazovateľov. Všetky tieto opatrenia musia sa vykonávať tak, aby z dôvodu skrátenia pracovného času nedošlo k prekračovaniu prostriedkov na mzdy, prípadne k zhoršeniu ostatných základných ukazovateľov výroby.
Mzdové tarify (mzdové vyrovnanie)
39. Pracovníkom odmeňovaným podľa hodinových mzdových taríf (úkolových a časových) sa poskytne náhrada za odpadnutý pracovný čas uplatnením zvýšených (t. j. prepočítaných doterajších, ďalej len zvýšených) mzdových taríf uvedených v prílohe č. 1, avšak len za predpokladu, že sa úmerným znížením rozsahu práce nadčas zabezpečí, aby uplatnenie prepočítaných taríf nevedlo k prekročeniu doterajšieho objemu mzdových prostriedkov, prípadne k narušeniu ekonomickej funkcie mzdy.
Použitie jednotlivých taríf sa spravuje príslušnými mzdovými predpismi.
40. Ak sa nesplní predpoklad uvedený v predchádzajúcom bode, poskytne sa pracovníkom na prechodný čas namiesto zvýšených taríf mzdové vyrovnanie. Mzdové vyrovnanie je pri skrátení pracovného času na 44 hod. týždenne 4,5 %, pri skrátení pracovného času na 43 hod., týždenne 7,0 % a pri skrátení pracovného času na 42 hodín týždenne 9,5 % zárobku dosiahnutého v skrátenom pracovnom čase. Do základu pre výpočet mzdového vyrovnania sa nezahŕňa odmena za prácu nadčas, náhrada mzdy pri prekážka v práci (s výnimkou náhrad pri prekážkach na strane organizácie), náhrada mzdy za dovolenku na zotavenie a sviatky, príplatky za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom prostredí, príplatky za vedenie čiat, odmeny inštruktorom za zaškoľovanie, prémie, výška ktorých sa nevypočítava zo mzdovej tarify alebo zárobku pracovníka, príplatky za prácu v nočných smenách, príplatky za tzv. banícku sobotu a pod.

41. Mesačné a týždenné mzdy pracovníkov, ktorí majú plný pracovný čas, sa z dôvodu jeho skrátenia nemenia.
42. Pracovníci s hodinovou mzdou, ktorí majú kratší pracovný čas na vlastnú žiadosť alebo preto, že povaha práce nevyžaduje plný pracovný čas, dostanú mzdu podľa zvýšených mzdových taríf alebo mzdu podľa zvýšených mzdových taríf a mzdové vyrovnanie, či už sa im pracovný čas úmerne skráti alebo nie. Pracovníci s mesačnou (týždennou) mzdou dostanú pomernú časť mesačnej (týždennej) mzdy.
Obdobne sa postupuje pri odmeňovaní mladistvých pracovníkov vo veku do 16 rokov, u ktorých je pracovný čas ustanovený na 36 hodín týždenne.
43. Výška poplatkov za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí, ako aj ostatných príplatkov, ktoré sa vyplácajú podľa skutočne odpracovaného času, zostáva nezmenená.
Práca nadčas
44. Technickoorganizačné a iné opatrenia vykonávané v súvislosti s prípravou skrátenia pracovného času treba taktiež zamerať na odstraňovanie príčin nadčasovej práce. Podstatné obmedzenie a odstránenie neodôvodnených nadčasov je nevyhnutným predpokladom pre zavedenie skráteného pracovného času.
45. Prácou nadčas je práca vykonávaná nad týždenný pracovný čas vyplývajúca z vopred určeného rozdelenia pracovného času a mimo rámca rozvrhu pracovných smien. U pracovníkov, ktorí majú dojednaný kratší pracovný čas, je prácou nadčas práca presahujúca týždenný pracovný čas určený harmonogramom smien pre pracovníkov s plným pracovným úväzkom. Ak je napr. v priebehu štyroch týždňov rozdelený 44 hodinový týždenný pracovný čas tak, že v nepárnych týždňoch sa pracuje 48 hodín a v párnych týždňoch 40 hodín, je prácou nadčas v nepárnych týždňoch 49. hodina a v párnych týždňoch 41. hodina.
46. Pracovníci s mesačnou mzdou dostanú za každú hodinu práce nadčas, pokiaľ platné predpisy neustanovujú inak, pri skrátení pracovného času na 44 hodín týždenne jednu stodeväťdesiatinu, pri skrátení pracovného času na 43 hodín týždenne jednu stopäťdesiatinu a pri skrátení pracovného času na 42 hodín týždenne jednu stoosemdesiatinu základnej mesačnej mzdy a príslušný nadčasový príplatok. To platí obdobne pre príslušníkov závodných stráží, závodných požiarnych útvarov a zborov, strážnikov a vrátnikov s tým rozdielom, že v ich mzde je už zahrnutá i mzda za prípadnú prácu nadčas až do 10 hodín týždenne v mesačnom priemere.
Pracovníci s týždennou mzdou dostanú za každú hodinu práce nadčas mzdu vo výške jednej štyriaštyridsatiny, jednej triaštyridsatiny, prípadne jednej dvaštyridsatiny základnej týždennej mzdy a príslušný nadčasový príplatok.
Ustanovenie predchádzajúcich odsekov sa nevzťahuje na pracovníkov, u ktorých sa pri určovaní mzdy už prihliadalo na prípadnú prácu nadčas.
Pracovnoprávne otázky
Brigádnické voľno
47. V súvislosti so skrátením pracovného času treba zaručovať v pracovných zmluvách brigádnické pracovné voľno len pri skrátení pracovného času na 44 hodín týždenne. Pri skrátení na 43 a na 42 hodín týždenne možno poskytovať toto voľno len v tých prípadoch, v ktorých pracovník vzhľadom na rozvrh pracovného času nebude mať aspoň raz za mesiac dva dni súvislého voľna, z ktorých jeden deň prípadne na nedeľu alebo sviatok.
Študijné voľno účastníkom štúdia popri zamestnaní
48. V tejto etape skrátenia pracovného času sa ponechávajú pracovné úľavy a hospodárske zabezpečenie pracovníkov študujúcich popri zamestnaní v doterajšom rozsahu. Pri ďalšom skracovaní pracovného času treba počítať s obmedzením pracovných úľav a hospodárskeho zabezpečenia.
Sviatky
49. Voľný deň v týždni, ktorý pracovník získa skrátením pracovného času (úpravou režimov), treba považovať za deň nepretržitého odpočinku pracovníka v týždni. Ak na taký deň prípadne sviatok, nedostane pracovník, ktorý nebude pracovať, za tento deň náhradu ušlého zárobku, pretože mu žiadny zárobok neušiel. Ak však v taký deň, na ktorý prípadne sviatok, bude

pracovať, dostane popri mzde príplatok za prácu vo sviatok, t. j. za každú odpracovanú hodinu príplatok vo výške svojho priemerného zárobku pripadajúceho na jednu hodinu.

Dĺžka dovolenky na zotavenie

50. Ak pracovník čerpá dovolenku vcelku alebo v kalendárnych týždňoch, dostane vo voľne príslušný počet týždňov dovolenky bez ohľadu na to, či do uvedenej dovolenky pripadne voľný deň alebo nie.

Ak pracovník čerpá dovolenku výnimočne v častiach kratších ako týždne, patrí mu toľko pracovných dní, koľko by ich spravidla dostal, keby si vybral dovolenku vcelku.

To znamená, že

- a) pri jednom voľnom dni (napr. sobote) počas štyroch týždňov si môže vybrať pracovník, ktorý má nárok na

dvojtýždennú dovolenku 12 pracovných dní,

trojtýždennú dovolenku 17 pracovných dní,

štvortýždennú dovolenku 23 pracovných dní;

- b) pri dvoch voľných dňoch (napr. pri dvoch sobotách) počas štyroch týždňov si môže vybrať pracovník, ktorý má nárok na

dvojtýždennú dovolenku 11 pracovných dní,

trojtýždennú dovolenku 17 pracovných dní,

štvortýždennú dovolenku 22 pracovných dní;

- c) pri troch voľných dňoch (napr. troch sobotách) počas štyroch týždňov si môže vybrať pracovník, ktorý má nárok na

dvojtýždennú dovolenku 11 pracovných dní,

trojtýždennú dovolenku 16 pracovných dní,

štvortýždennú dovolenku 21 pracovných dní;

- d) pri štyroch voľných dňoch (napr. štyroch sobotách) počas štyroch týždňov si môže vybrať pracovník, ktorý má nárok na

dvojtýždennú dovolenku 10 pracovných dní,

trojtýždennú dovolenku 15 pracovných dní,

štvortýždennú dovolenku 20 pracovných dní.

Ak si pracovník vyberá dovolenku čiastočne po týždňoch a čiastočne po dňoch, platí taktiež, že mu patrí v úhrne najviac toľko pracovných dní dovolenky, koľko by ich dostal podľa predchádzajúceho výpočtu.

Organizácie majú pri určovaní nástupu dovolenky dbať na to, aby pracovník dostal príslušný počet týždňov s piatimi pracovnými dňami, aby nedochádzalo k neodôvodnenému zvýhodňovaniu ani znevýhodňovaniu pracovníkov.

Spôsob čerpania dovoleniek v organizáciách, v ktorých je pracovný čas rozvrhnutý diferencovane v priebehu celého kalendárneho roka, môže primerane podľa predchádzajúcich odsekov upraviť príslušný ústredný orgán po dohode s ústredným výborom odborového zväzu a so súhlasom Ústrednej rady odborov; pritom môže tiež ustanoviť vhodný postup pri poskytovaní náhrady mzdy za dovolenku.

Krátenie dovolenky

51. Voľný deň, ktorý pracovník získa skrátením pracovného času (úpravou pracovného režimu), sa posudzuje ako odpracovaný, ak pracovník v príslušnom týždni odpracuje pracovný čas určený harmonogramom smien. Voľné dni sa nezapočítavajú ako zameškané dni pri krátení dovolenky pre prekážky v práci podľa § 16 ods. 1 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. Pri krátení dovolenky pre neospravedlnenú neprítomnosť v práci podľa § 16 ods. 2 toho istého vládneho nariadenia sa krátiť vždy len pracovné dni a do krátenia nemožno zahrnúť voľné dni vyplývajúce zo skrátenia pracovného času (úpravy režimov).

Dodatková dovolenka

52. Pri určení pomernej časti dodatkovej dovolenky sa vychádza vždy zo zásady, že jedna dvanástina dodatkovej dovolenky je polovica pracovného dňa, a to bez ohľadu na rozsah skrátenia pracovného času.

Náhrada mzdy za dovolenku

53. Náhrada mzdy za dovolenku dostane pracovník za toľko pracovných dní, koľko mu ich podľa harmonogramu smien v čase jeho dovolenky odpadlo, či už vyberá dovolenku vcelku, po

týždňoch alebo po kratších častiach. Náhrada mzdy za dovolenku patrí vo výške priemerného zárobku.

Prekážky v práci

54. Vedenie organizácie a závodný výbor základnej organizácie revolučného odborového hnutia budú dbať na to, aby si pracujúci svoje dôležité osobné veci, pre vybavovanie ktorých im inak patrí pracovné voľno, vybavovali v čase voľna získaného skrátením pracovného času (úpravou režimov), pokiaľ to bude možné s ohľadom na povahu prekážky v práci. Ak platená prekážka v práci prípadne na voľný deň získaný skrátením pracovného času (úpravou režimov), neposkytuje sa náhrada ušlého zárobku.

Vernostný prídavok baníkov

55. Pri výpočte vernostného prídavku baníkov podľa vládneho nariadenia č. 21/1952 Zb. v znení vyhlášky č. 155/1952 Zb. (č. 194/1952 Ú. v.), vyhlášky č. 16/1965 Zb. a ďalších vykonávacích smerníc sa postupuje tak, že k skutočne odpracovaným hodinám v rozhodujúcom období sa pripočíta počet hodín, ktoré odpadli skrátením pracovného času. odpadnuté hodiny z titulu skráteného pracovného času sa nepripočítavajú v prípadoch, ak pracovník je neprítomný v práci tak bezprostredne pred dňom pracovného voľna, ako aj bezprostredne po tomto dni.

Priemerný zárobok

56. Priemerný zárobok sa zisťuje za tzv. rozhodujúce obdobie (spravidla je to predchádzajúci kalendárny rok) podľa § 275 Zákonníka práce a § 30 až 34 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. Do mzdy sa zahŕňa aj mzda za prácu nadčas, nie však náhrady mzdy.*)

Nemocenské poistenie

57. Nemocenské (podpora pri ošetrovaní člena rodiny) sa poskytuje za dni, v ktorých pracovník mal, keby nebolo pracovnej neschopnosti alebo karantény (ošetrovanie člena rodiny), pracovať podľa rozvrhnutia pracovného času (harmonogramu smien) preňho určeného v čase vzniku nároku na dávku; pracovným dňom sa kladú narovne sviatky, za ktoré by pracovníkovi patrila inak náhrada mzdy. Za dni voľna, ktoré vyplývajú zo skrátenia pracovného času (úpravy režimov), sa nemocenské (podpora pri ošetrovaní člena rodiny) neposkytuje.

58. Skrátenie pracovného času sa ani pre účely nemocenského poistenia nepovažuje za trvalú zmenu základnej mzdy; skrátenie pracovného času nie je teda zmenou, od ktorej plynie nové rozhodujúce obdobie.

Pri výpočte nemocenského (podpory pri ošetrovaní člena rodiny) sa postupuje takto:

- a) pri skrátení pracovného času zo 46 na 42 hodín týždenne a zavedení troch voľných dní v priebehu štyroch týždňov sa na výpočet používa „Tabuľka II c pre súbor pracovníkov so 42-hodinovým týždenným pracovným časom rozvrhnutým do osemhodinových smien“, a to bez ohľadu na skutočnú dĺžku pracovného času v jednotlivých pracovných dňoch. pri tom
- u pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti A tabuľky, t. j. z priemernej hrubej hodinovej mzdy, sa zvýši priemerná hrubá hodinová mzda zistená v rozhodujúcom období pri 46 hodinovom pracovnom týždni o mzdové vyrovnanie vo výške 9,5 %,
 - u pracovníkov s mesačnou mzdou, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti B tabuľky, sa základ pre určenie dávky nemení,
 - u pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti C tabuľky, t. j. z priemernej hrubej dennej mzdy, treba priemernú hrubú dennú mzdu novo určiť, a to tak, že započítateľný zárobok zúčtovaný v rozhodujúcom období sa delí takým počtom pracovných dní, ktoré by na rozhodujúce obdobie pripadli, keby v ňom už bol zavedený skrátený pracovný čas;
- b) pri skrátení pracovného času zo 46 na 43 hodín týždenne a zavedení troch voľných dní v priebehu štyroch týždňov sa na výpočet používa „Tabuľka VI c pre súbor pracovníkov so skráteným 43 hodinovým týždenným pracovným časom tak, že v priebehu štyroch týždňov sú vždy tri dni voľné“, a to bez ohľadu na skutočnú dĺžku pracovného času v jednotlivých pracovných dňoch. U pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti A tabuľky, t. j. z priemernej hrubej hodinovej mzdy, sa zvýši priemerná hrubá hodinová mzda zistená v rozhodujúcom období pri 46 hodinovom pracovnom týždni o mzdové vyrovnanie vo výške 7 %. U pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti B alebo podľa časti C tabuľky, sa postupuje obdobne ako v prípadoch uvedených pod písm. a);
- c) pri skrátení týždenného pracovného času zo 46 na 44 hodín týždenne a zavedení dvoch voľných dní v priebehu štyroch týždňov sa na výpočet používa „Tabuľka V c pre súbor

pracovníkov so 44 hodinovým týždenným pracovným časom“. Denná výška dávky zodpovedá v priemere osemhodinovému dennému pracovnému času. U pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti A tabuľky, t. j. z priemernej hrubej hodinovej mzdy, sa zvýši priemerná hrubá hodinová mzda zistená v rozhodujúcom období pri 46 hodinovom pracovnom týždni o mzdové vyrovnania vo výške 4,5 %. U pracovníkov, ktorým sa nemocenské určuje podľa časti B alebo podľa časti C tabuľky, sa postupuje obdobne ako v prípadoch uvedených pod písm. a);

- d) pri skrátení týždenného pracovného času zo 46 na 44 hodín týždenne so súčasným výnimočným zavedením päťdenného pracovného týždňa sa na výpočet používa „Tabuľka V b pre súbor pracovníkov so 44 hodinovým týždenným pracovným časom rozvrhnutým do piatich pracovných dní“. Pri výpočte dávky sa postupuje obdobne ako v prípadoch uvedených pod písm. c);
- e) pri takom rozvrhnutí pracovného času, keď v priebehu štyroch týždňov je jeden deň voľný, pričom v priemere za toto obdobie zostáva zachovaný 46 hodinový týždenný pracovný čas, sa na výpočet používa „Tabuľka I c pre súbor pracovníkov so 46 hodinovým týždenným pracovným časom rozvrhnutým do osemhodinových smien“, a to bez ohľadu na dĺžku skutočného pracovného času v jednotlivých pracovných dňoch.*)

59. Nemocenské (podpora pri ošetrovaní člena rodiny) v nižšej percentnej sadzbe sa poskytuje za prvé 3 pracovné dni pracovnej neschopnosti, v ktorých pracovník mal pracovať podľa rozvrhnutia pracovného času (harmonogramu smien).
60. U pracovníkov, u ktorých vznikla pracovná neschopnosť pred dňom zavedenia nového rozvrhnutia pracovného času a trvala i po tom, sa pri výpočte a poskytovaní nemocenského postupuje až do jeho skončenia doterajším spôsobom, t. j. aj po zavedení skráteného pracovného času (úpravy režimov) sa dávka poskytuje v rovnakej výške a za všetky pracovné dni (platené sviatky, ktoré by boli pracovnými dňami pracovníka, keby nedošlo k novej úprave pracovného času. U pracovníkov, u ktorých vznikla pracovná neschopnosť po úprave pracovného času, sa už postupuje podľa týchto zásad.
61. Peňažná pomoc v materstve sa i po úprave pracovného času vypočítava podľa doterajšej „Tabuľky na určenie dennej výšky peňažnej pomoci v materstve“ vydané s platnosťou od 1. apríla 1964“) a poskytuje sa za všetky všedné dni a platené sviatky bez ohľadu na to, ako je v organizácii rozvrhnutý pracovný čas. Podrobnosti sú uvedené vo vysvetlivkách k tejto tabuľke.
62. Pre získanie nároku na prídavky na deti je i po zavedení nového rozvrhnutia pracovného času potrebné, aby pracovník mal v kalendárnom mesiaci aspoň 20 odpracovaných dní, prípadne dni im narovneň postavených. Dni pracovného voľna vyplývajúce z nového rozvrhnutia pracovného času sa za odpracované dni pre tento účel nepovažujú.
Táto vyhláška nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia,
Predseda Štátnej plánovacej komisie:

Ing. Černík v. r.

Príloha č. 1 vyhlášky Štátnej plánovacej komisie č. 62/1966 Zb.

PREPOČÍTANÉ HODINOVÉ MZDOVÉ TARIFY V KČS PRI SKRÁTENOM PRACOVNOM ČASE¹⁾

Príloha č. 2 vyhlášky Štátnej plánovacej komisie č. 62/1966 Zb.

Príklady výpočtu priemerného zárobku*)

V prípadoch, v ktorých sa rozvrhnutie pracovného času s jedným alebo viacerými voľnými dňami v priebehu štyroch týždňov zaviedlo počas kalendárneho roka, z ktorého sa má priemerný zárobok zisťovať, prichádzajú do úvahy najmä tieto spôsoby výpočtu:

Počítanie podľa hodinového zárobku

Od celkového zárobku v minulom roku sa odpočítajú náhrady mzdy. Tento výsledok sa delí počtom skutočne odpracovaných hodín zvýšeným o hodiny zameškané pre neospravedlivenú neprítomnosť v práci a zníženým o nadčasové hodiny a o rozdiel medzi počtom hodín odpracovaných v období pred skrátením pracovného času a počtom hodín, ktoré by pracovník odpracoval za tých istých podmienok v rovnakom období v bežnom roku. Dostane sa tak priemerný hodinový zárobok.

Príklad:

K skráteniu týždenného pracovného času na 44 hodín došlo v organizácii k 1. 9. 1965. U pracovníka sa zistil po odpočítaní náhrad a vrátane mzdového vyrovnania celkový ročný zárobok

vo výške 13 248 Kčs. Pracovník skutočne odpracoval v roku 1965 celkom 1 624 hodín, z toho do skrátenia pracovného času 920 hodín vzhľadom na to, že bol chorý, a po skrátení pracovného času zostávajúcich 704 hodín. Pretože 920 hodín odpracoval pri 46 hodinovom týždennom pracovnom čase, treba tento počet hodín znížiť tak, že s na každých 46 odpracovaných hodín odpočítajú 2 hodiny, t. j. rozdiel medzi 46 a 44 hodinami. V danom prípade sa teda 920 delí 46 a násobí dvoma. Výsledok, t. j. 40 hodín sa odpočíta od 920 hodín a zostávajúcich 880 hodín sa spočíta s hodinami odpracovanými po skrátení pracovného času. Takto zisteným počtom hodín sa delí celkový dosiahnutý zárobok 13 248 Kčs, čo je 8,36 Kčs za hodinu.

Priemerný zárobok za jeden pracovný deň sa zistí tak, že sa tento hodinový zárobok vynásobí počtom pracovných hodín pripadajúcich na 4 týždne a delí počtom pracovných dní pripadajúcich na toto obdobie. Pri režime pracovného času so 46 hodinovým pracovným týždňom a s jedným voľným dňom (spravidla sobota) sa hodinový zárobok násobí 184 a delí 23. pri 44 hodinovom pracovnom týždni s pracovným režimom dvoch voľných dní sa hodinový zárobok násobí 176 a delí 22, pri 43 hodinovom pracovnom týždni s tromi voľnými dňami sa násobí 172 a delí 21, pri 42 hodinovom pracovnom týždni s tromi voľnými dňami sa násobí 168 a delí 21 a pri 40 hodinovom pracovnom týždni sa násobí 160 a delí 20.

Počítanie podľa odpracovaných smien

Od celkového zárobku vyplateného pracovníkovi za minulý rok sa odpočítajú náhrady mzdy. Výsledok sa delí počtom skutočne odpracovaných smien zvýšeným o počet smien zameškaných pre neospravedlnenú neprítomnosť v práci a zníženým o počet dní pracovného voľna, ktoré sa pracovníkovi poskytuje v bežnom roku v porovnateľnom období (a ktoré v predchádzajúcom roku nemal).

Počítanie s použitím prepočítacieho koeficientu

Tento koeficient vyplýva z pomeru počtu pracovných dní daného pracovným režimom k počtu všedných dní (t. j. všeobecných pracovných dní okrem nediel a sviatkov).

Pri jednom voľnom dni (voľnej sobote) v rámci štyroch týždňov je to pomer 23:24 smenám, t. j. 0,96; pri dvoch voľných dňoch 22:24 smenám, t. j. 0,91; pri troch voľných dňoch 21:24 smenám, t. j. 0,87, pri štyroch voľných dňoch 20:24 smenám, t. j. 0,83.

Počet skutočne odpracovaných dní vrátane dní zameškaných pre neospravedlnenú neprítomnosť v práci v rozhodujúcom období za dobu pred zavedením nového režimu pracovného času sa násobí týmto koeficientom, čím je vykonaný prepočet dní na nový pracovný režim. K takto prepočítanému počtu pracovných dní sa pripočítajú dni odpracované po zavedení nového režimu pracovného času zvýšené o dni neospravedlnenej neprítomnosti v práci. Zárobok za rozhodujúce obdobie sa delí celkovým súčtom takto získaných pracovných dní.

-
- *) Príklady výpočtu priemerného zárobku v prípadoch, v ktorých skrátený pracovný čas (úprava režimov) bol zavedený v priebehu kalendárneho roka, sú uvedené v prílohe č. 2.
 - *) Všetky uvedené tabuľky vydala Ústredná rada odborov a sú organizáciám bezplatne k dispozícii na okresných odborových radách - okresných správach nemocenského poistenia.
 - **) Pozri poznámku k bodu 58.
 - †) Prepočet vykonala Štátna komisia pre financie, ceny a mzdy.
 - *) V týchto tarifách sú započítané tzv. banícke soboty.
 - *) V týchto tarifách sú započítané tzv. banícke soboty.
 - *) Spracovala Ústredná rada odborov.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.

Upozornenie: Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.